#### тызэкъотмэ — тылъэш!

## AAABITS 1923-рэ илъэсым гъэтхапэм къыщегъэжьагъэу къыдэкІы

№ 223 (22912)

2023-рэ илъэс ШЭМБЭТ

ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 2

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИІЭП

6 +тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихъытыу нэкІ убгъохэр







Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

# Шухьафтынхэр



Адыгеим и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат зипсауныгъэкІэ щыкІагъэ зиІэхэм атегьэпсыхьэгьэ зэнэкьокъум щатекІуагьэхэм, чемпионатэу «Абилимпикс» ипризерхэр зыгъэхьазырыгъэ экспертхэм къафагъэшъошэгъэ шІухьафтынхэмрэ дипломхэмрэ АР-м и Правительствэ зычІэт унэм щаритыжьыгъэх.

Мурат афэгушІуагь ыкІи шъольыр об- зэрафэразэр къыІуагь. щественнэ организациехэу зипсауныгъэ -уесия мехеспинитифя мехестусткеф нип

Гъэхъагъэхэр зышіыгъэхэм Къумпіыл хъумэнкіэ Іофыбэ зэшіозыхыхэрэм

«Зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ нэбгырэ мин 31,5-м ехъу джыдэдэм Адыгеим

щэпсэу. Къэралыгъоми, ячІыпІэгъухэми яІэпы Іэгъ у ягук Іэгъ ахэм зэхаш Іэным мэхьанэшхо иІ. Лъэныкъуабэ ащ къызэльеубыты: Іэзэгъу уцхэр аІэкІэгьэхьэгъэнхэм къыщегъэжагъэу ІофшІэн къафэгъотыгъэным нэсыжьэу», — къы-Іуагъ КъумпІыл Мурат.

Мыхэм яшыІэкІэ-псэукІэ нахь зэте-

(Икіэух я 3-рэ нэкіуб. ит).



### ФэгъэкІотэн уахътэр етэгъажьэ!

Тыгъэгъазэм и 4-м, къихьащт блыпэм, къыщыублагъэу «Адыгэ макъэр» 2024-рэ илъэсым иапэрэ мэзих тельытагьэу нахь пыутэу къишъутхыкіын зыщышъулъэкіыщт уахътэр тэублэ. МэфипшІым къыкІоцІ – тыгъэгъазэм и 14-м нэс - республикэ гъэзетым мыщ фэдэ уасэхэмкіэ шъукіэтхэн шъулъэкіыщт:

Индексэу П4326-р:

зы мазэр - соми 163,59-рэ; мэзи 2-р - сомэ 327,18-рэ;

мэзи 3-р - сомэ 490, 77-рэ;

мэзи 4-р – сомэ 654, 36-рэ; мэзи 5-р – сомэ 817,95-рэ; мэзи 6-р - сомэ 981,54-рэ.

Почтэм икъутамэхэм гъэзетыр къащишъутхыкІышъущт. Зыхэшъумыгъэн фэгъэкІотэн уахътэм!

### ЦІыфхэр ригъэблэгъагъэх

Адыгеим и ЛІышъхьэу, Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ и Секретарэу КъумпІыл Мурат партием и Тхьаматэу Д. А. Медведевым иобщественнэ приемнэ цІыфхэр щыригьэблэгьагьэх. Партиер зызэхащагьэр ильэс 22-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэу ар рекІокІыгъ.

Къалэу Мыекъуапэ, Тэхъутэмыкъое ыкІи Кощхьэблэ районхэм ащыпсэухэрэм зыгъэгумэкІырэ ІофыгъохэмкІэ Лышъхьэм зыкъыфагъэзагъ. АшъхьэкІэ ягумэкІыгъохэм нэмыкІэу, общественнэ мэхьанэ зиІэ ІофыгъохэмкІи зэшІохыгъэн фаеу алъытэхэрэри ащ къырахьылІагьэх. Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ и Уплъэкіокіо гъэіорышІапІэ ипащэу Бузэрэ Игорь мы зэlукlэгъум щыlагъ. lофыгъоу къаlэтыгъэхэмкІэ министерствэ зэфэшъхьафхэм, чІыпІэхэм япащэхэм зэхэфынхэр къашІыгъэх.

Къалэу Мыекъуапэ щыпсэурэ бзылъфыгъэр къыкІэлъэІугъ фэтэрыбэу зэхэт унэу зышъхьэ жьыбгъэм ыгъэфыкъуагъэр зыпкъ рагъэуцожьынэу. Мы унэр игъэкІотыгъэ гъэцэкІэжьын зэрашІылІэн фаеу щытхэм ащыщ, ау палъэр джыри къэсыгъэгоп.

КъумпІыл Мурат Мыекъуапэ ипащэу Геннадий Митрофановым ыкІи республикэм псэолъэшІынымкІэ и Министерствэ илІыкІохэм пшъэрылъ афишіыгъ а унэм изытет зэрагъэлъэгъунэу ыкІи цІыфхэм къаІэтыгъэ Іофыгьор псынкізу зэшіуахынэу. Ащ нэмыкІэу АР-м и ЛІышъхьэ илъэсэу къихьаштым игъэкІотыгъэ гъэцэкІэжьын Іофхэр а унэм рашІылІэнхэу пшъэрылъ къафигъэуцугъ.

ИскусствэхэмкІэ кІэлэцІыкІу еджапІзу Кощхьаблэ дэтым щезыгъаджэхэрэм ащыщ бзылъфыгъэм адыгэ пщынэ еджапІэм къыфэщэфыгъэн зэрэфаем иІофыгъокІэ ЛІышъхьэм зыкъыфигъэзагъ. АР-м культурэмкІэ иминистрэу Аулъэ Юрэ илъэсык Іэр къимыхьэзэ къызкІэлъэІугъэхэр афигъэцэкІэнэу АР-м и ЛІышъхьэ пшъэрылъ фишІыгъ. Ащ нэмыкІэу 2024-рэ илъэсым сомэ мин 800 еджапІэм къыфыхагъэкІыщт Іэмэпсымэхэр ащэфынхэм ыкІи унашъхьэр агъэцэкІэжьыным апае.

Къэлэ гъэпсыкІэ зиІэ псэупІэу Яблоновскэм дэсхэм ащыщхэу мы зэіукіэгъум къекіоліагъэхэм республикэм ипащэхэм япсэупІэ анаІэ къызэ-

(Икіэух я 2-рэ нэкіуб. ит).

## Шыфхэр ригьэблэгьагьэх

#### (ИкІэух).

рэтырагъэтырэм пае зэрафэразэхэр къаІуагъ: мы аужырэ илъэсхэм гъэсэныгъэм, псауныгъэм икъэухъумэн, культурэм, гъогухэм яшІынрэ ягъэцэкІэжьынрэ алъэныкъокІэ Іофыгъуабэ зэшІохыгъэ хъугьэ. Ахэр къызыкІэлъэІугьэхэр урамэу СвободнэмкІэ ощхыпс илъэдапІэхэр гъэтэрэзыгъэнхэр ыкІи гъогухэр гъэцэкІэжьыгъэнхэр ары.

Къумпыл Мурат Тэхъутэмыкъое районым ипащэу Шъэо Аскэр пшъэрылъ фишІыгъ илъэсэу къихьащтым зэшІуахын фаехэм а псэуалъэр ахагъэхьанэу. Ащ къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, Яблоновскэм хэхъоныгъэ егъэшІыгъэным епхыгъэ ІофшІэнэу лъэныкъуабэ къызэлъызыубытырэр лъагъэкІотэщт.

«НепэкІэ къалэм лъыкІегъахьэ зыфэп юн плъэк ыщт псэуп юр уахътэм нахь диштэу, зэтегьэпсыхьагьэу зэрэхъущтым ренэу тыдэлажьэ. ЗэкІэлъыкІокІэ гъэнэфагъэ и Ізу, цІыфхэр гумэк Іыгъо хэтымыгъафэхэу а Іофхэр зэшІохыгъэ ІэпыІэгъу къыфэхъунхэм иІофыгъо къыІэзэрэхъущтхэм тынаІэ тетэгъэты.

къихьащтым псауныгъэм игъэпытэн фытегъэпсыхьэгъэ псэолъит/у, парк шъолъырхэр дгъэпсыщтых. Илъэсыбэм къак юц І зэтырихьэгъэ, зэшюмыхыгъэ Іофыгьохэр зэрищык Іагьэм тетэу гьэцэкІагъэ хъунхэм, цІыфхэм ящыІакІэ зыкъы Іэтыным ренэу тына Іэ нахь зэратедгъэтыщтым тыдэлэжьэн фае», - къыІуагъ АР-м и ЛІышъхьэ.

Мыекъуапэ щыпсэурэ бзылъфыгъэм илъэју зыфэгъэхьыгъагъэр гъогухэм яшІын. Урамэу Крыловым ыцІэкІэ шытым (урамэу Госпитальнэм къыщыублагьэу Кубанскэм нэсэу) мыжъо-пшэхъо зэхэлъ зытель игьогу Іахь гьэцэкІэжьыгьэн фае.

КъумпІыл Мурат мэрием пшъэрылъ фишІыгъ мы мазэм гъогум епхыгъэ Іофыгьор тэрэзэу зэшІохыгьэнэу ыкІи зигугъу къашІыгъэ гъогу Іахьыр асфальткІэ агъэпкІэнэу.

федеральнэ шъолъырымрэ Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырымрэ я Кубок икъыдэхын хэлэжьэщтым мылъкукІэ Джыдэдэм еджапІэ ятэгъэшІы, илъэсэу Республикэм и ЛІышъхьэ Адыгэ Респуб-



Хоккеимкіэ кіэлэціыкіу купэу Къыблэ ликэм физическэ культурэмкіэ ыкіи спортымкІэ и Комитет пшъэрылъ фишІыгъ ахъщэу ащ пэlухьащтыр къафыхигъэкlынэу.

«Зэльы Іэсык Іэ амалхэр зэк Іэ — мыщ хэхьэх социальнэ хъытыухэр, цІыфхэм тыгъ Мыекъуапэ щыщ бзылъфыгъэм. язэхахьэхэр, зэlукlэгъоу адысиlэхэрэр – тэгьэфедэх цІыфхэр зыфэныкъохэр,

зыгъэгумэк ыхэрэр икъоу къытлъы іэсынхэм пае. Къулыкъухэм, къалэхэм ыкІи районхэм япащэхэм пшъэрылъ афэсэшІы цІыфхэр зыгъэгумэкІырэ ІофыгьохэмкІэ теурыкІуагьэ къызхамыгъэфэнэу», — къыlуагъ AP-м и Ліышъхьэ.

АР-м и Лышъхьэ ипресс-къулыкъу

## «Партием ипроектхэр тиІэубытыпІэхэу»

Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ илъэситІум Іофэу ышІагьэр зэфихьысовет хэтэу, ащ ишъолъыр къутамэ и Секретарэу, Адыгеим и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат я 35-рэ партийнэ конференциеу мы Іофыгьоми, ильэс благьэхэм къутамэм пшъэрылъэу иІэхэми зыщате-

Конференцием джащ фэдэу хэлэжьагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Къэралыгъо Думэм идепутатэу Хьасанэкъо Мурат, политсоветым хэтхэр, муниципальнэ образованиехэм яделегатхэр. Партием ишъолъыр гъэцэкІэкІо комитет ипащэу АфэшІэгьо Рэмэзан Іофтхьабзэр

Зэіукіэм къекіоліагьэхэм зафигьазэзэ

сыжьыгь. Партием и Апшъэрэ гущы Гагьэхэм хэлэжьагь.



гъэунэфыкІыгъэмкІэ, блэкІыгъэ илъэсыр кІэ мы илъэсым къыщегъэжьагъэу гъэсэ-УрысыемкІэ къэгъэзэпІэ лъэхъанэу ныгъэмрэ псауныгъэм икъэухъумэнрэ хъугъэ, ау ІэкІыб къэралхэм урысые афэгъэзэгъэ учреждениехэр программэм экономикэр зэхэгъэтэкъогъэнымк і хагъэхьащтых. Ащ ишіуагъэкіэ учреждение ямурад къадэхъугъэп. Ащ къызэрэ- 28-мэ ыпкІэ лъамытэу газыр къафыхигъэщыгъэмкіэ, ар къызхэкіыгъэр пашіэщт. Урысыем исхэр Владимир Путиным зэрэкъоуцуагъэхэр ары.

тхыгъэм щигъэнэфагъэр зытетыгъэм тетэу къэнэжьы.

«Тэ тиlэубытыпlэр партием ипроектхэр ары. Ахэм шІуагъэ къызэратырэр шы Іэныгъэм къыгъэлъэгъуагъ. Лъэпкъ проектхэмрэ къэралыгьо программэхэмрэ атетэу республикэм щызэрахьэрэ юфтхьабзэхэм ямэхьанэ ахэм нахь къа эты. Ахэр ІзубытыпІз къызыфэтшІыхэзэ, хэгьэгум ипащэхэм яІэпыІэгьу къызфэдгъэфедэзэ, лъэныкъохэм къащыуцурэ зигьо Іофыгьохэр зэшІотэхых, республикэм хэхъоныгъэ егъэшІыгъэнымкІэ зыпкъ итэу тыльэкlуатэ», — къыlуагъ КъумпІыл Мурат.

ЭнергиекъэкІуапІэхэм ахэгъэхъогъэным, гъогухэм язытет нахьышІу шІыгъэным, социальнэ псэуалъэхэр гъэкІэжьыгъэнхэм атегъэпсыхьэгъэ пшъэрылъхэми Адыгеим и ЛІышъхьэ шъхьафэу къащыуцугъ.

ЗэшІохыгъэн фаехэм къатегущыІэзэ чІыпІэхэр зэтегъэпсыхьэгъэнхэм ательытэгьэ проекти 5-мэ Іоф адашІэу зэрэрагъэжьагъэр КъумпІыл Мурат агу къыгъэкІыжьыгъ. Ахэр загъэцакІэхэкІэ,

Мыекъуапи, Тэхъутэмыкъое районми джыедетшида мехеахпаш ед социальнэ псэолъэ зэтегъэпсыхьагъэхэмрэ фэтэрыбэу зэхэт унэхэмрэ зыдэтыщтхэ мик- гэ шъолъыр къурорайонхэр къадэтэджэщтых.

къызэрэхигъэщыгъэмкіэ, энергиер аіэкіэгъэхьэгъэнымкІи лъэбэкъукІэхэр ашІыгъэх. Программэу социальнэ догазификацием тегьэпсыхьагьэм ишІуагьэкІэ Іофхэр республикэм хэпшіыкізу щылъы-

республикэм и Ліышъхьэ зэрэхи- кіотагьэх. Владимир Путиным иунашъо-

Адыгеим и ЛІышъхьэ зэІукІэм зэрэщыхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, партийнэ Республикэм ипащэ зэрэхигъэу- проект 25-рэ джыдэдэм республикэм нэфыкІыгьэмкІэ, ІофшІэнымкІэ льэныкьо щагьэцакІэ. ПроектыкІэхэми ягугьу ащ шъхьа Гэу Урысыем и Президент къыш Гыгъ. Ахэм ащыщ федеральнэ Федеральнэ ЗэТукТэм фигъэхьыгъэ проектэу «За самбо» зыфиюу Къэралыгъо

Думэм идепутатэу, самбэмкіэ дунаим «Единэ Россием» иліыкіох. гьогогъу 11-рэ ичемпионэу Хьасанэкъо Мурат зыфэгъэзагъэр. Джащ фэдэ проектыкІэу «Женское дело Единой России» зыфиlоу социальнэ, шlушlэ, культурэ Іофтхьабзэхэм, хэушъхьафыкІыгьэ дзэ операцием хэлажьэхэрэмрэ ахэм яунагъохэм арысхэмрэ ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэным афытегъэпсыхьагъэр.

«ХэушъхьафыкІыгъэ дзэ операцием хэлажьэхэрэм Іэпы Іэгьу ягьэгьотыгьэныр типартие мэхьанэшхо зэритырэ юфхэм ащыщ. ТидзэкІолІхэм лІыхъужъныгъэ зэрахьэзэ хэгьэгур къагьэгьунэ. Ахэм тиІэпыІэгъу зэхашІэн, яунагъохэр тинэпльэгъу зэритхэр альэгъун фае. Хэгъэгум и Президентэу Владимир Путинми, партиеу «Единэ Россием» и Тхьаматэу Дмитрий Медведевми джащ фэдэ пшъэрылъ къагъэуцурэр. Ахэр партием хэтхэм къяджэх мобилизацием къыхиубытагъэхэм ык и ахэм яунагъохэм анаІэ атырагъэтынэу, Урысыем и УІэшыгъэ КІуачІэхэм ІэпыІэгъу ягъэгъотыгъэнымкІэ волонтер ІофшІэныр зэхащэнэу», — къыlуагъ Къумпlыл

Партиеу «Единэ Россием» хэтхэу ыкlи ахэм якъотэгъухэу шІушІэ Іофтхьабзэхэм ахэлажьэхэрэм лъэшэу зэрафэразэр

Республикэм и ЛІышъхьэ къыІуагъ. Адытамэм дзэкІолІхэмрэ шъолъырыкІэхэм Республикэм ипащэ ащыпсэухэрэмрэ апае хьылъэ тонн 400 зэриугъоигъэр ыкІи зэраІэкІигъэхьагъэр къыхигъэщыгъ. Фондэу «Хэгъэгум иухъумакІохэм», бизнесменхэм, общественникхэм мыщкІэ яшІогъэшхо къызэрагъэкІуагъэр хигъэунэфыкІыгъ.

> КъумпІыл Мурат зэlукlэгъум къызэрэщиlуагъэмкlэ, лlыкlо Лlышъхьэу Къумпlыл Мурат пэщэныгъэ къулыкъухэм ядепутатхэм яхэдзынхэу гъэрекІо щыІагъэхэм республикэм имуниципалитети 8-мэ мандат 368-мэ ащыщэу 300-р «Единэ Россием» къащихынгъ. Мыгъэ Мыекъуапэ инароднэ Генеральнэ совет хэтэу Бэрзэдж Асиетрэ депутатхэм я Совет партийнэ Надежда Бражниковамрэ. спискэхэмкІэ «Единэ Россием» хэтхэм процент 61-м ехъур къащахьыгъ, зы мандат зиІэ коихэмкІэ 9-м щыщэу 8-р

«Единэ Россием» пэрытныгьэ зэри-Іыгъыр джыри республикэм зэ къыщигъэлъэгъуагъ. Ау ащ типшъэдэк ыжь зэрэхигъахъорэр тшІэн фае. ІэкІыб къэралхэр тихэгъэгу къызщыте lyнкlэхэрэ льэхъаным обществэр социальнэ, экономикэ зыпкъитыныгъэм зэрэфаем, хэбзэ къулыкъухэм япащэхэм нахь шІуагъэ къытэу Іоф ашІэн зэрэфаем ахэхьо. ЧІыпІэхэм къащыуцугьэ пшъэрылъхэм ягъэцэкІэнкІэ шапхъэхэр агьэльэшыгьэх. Джащ пае мафэ къэс нахь псынкіэу юф тшіэн, кіэухышіухэр къытэу тылэжьэн фае», — къыlуагъ КъумпІыл Мурат.

Адыгеим и ЛІышъхьэ къихьащт илъэсым политикэ хъугъэ-шІэгъэшхоу щыІэщтым - Урысыем и Президент ихэдзын зэрэщы эщтым къыщы уцугъ. Республикэм ипащэ зэlукlэм хэлажьэхэрэм анаІэ тыраригьэдзагь хэбзэгьэуцугъэхэр амыукъохэу, щынэгъончъэу хэдзынхэр зэхэщэгъэнхэмкІэ афэлъэкІыщтыр зэкІэ зэрашІэн фаем.

Республикэ политсоветымрэ ащ ипрезидиумрэ ягъэкІэжьын епхыгъэ Іофхэми конференцием щахэплъагъэх. «Единэ Россием» ия XXI-рэ зэфэс иделегатхэр хадзыгъэх. Адыгеим и



зыдызэрихьащт лыкю купым хагъэхьагъэх «Единэ Россием» ичІыпІэ отделение ыцІэкІэ Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет идепутатэу, партием и

АР-м и Ліышъхьэ ипресс-къулыкъу

Тыгъэгъазэм и 3-р — сэкъатныгъэ зиІэхэм я Дунэе маф

# ШІур, дэхагьэр, фэбагьэр щыІэныгъэм щызэрехьэх

ЩыІэныгьэр ащ къыщыуцугьэу ны-тыхэм алъытэу, агу агъэкІодымэ, якІэлэцІыкІу зыми фытемыгъэпсыхьагъэу, пІэм хэлъэу къэнэщт. Непэ нэІуасэ шъузыфэтшІыщт тигущыІэгъу ар епіоліэшъущтэп, щыІэныгъэм ыгукІи, ышъхьэкІи фэблэрэ цІыфхэм ащыщ. Ипсауныгъэ амалхэр зэрэзэщыкъуагъэхэм емылъытыгъэу, щыІэныгъэм зыкъыхигъотэн ылъэкІыгъ.

Ар Мыекъуапэ щыпсэурэ Мария Селивановар ары. Непэ Марие къэлэ гурыт еджапІэу N 15-м ублэпІэ классхэм якІэлэегъаджэу, піуныгъэ Іофымкіэ ыкІи кІэлэцІыкІу общественнэ объединениехэм адэлэжьэгъэнымкІэ пащэм иупчІэжьэгъоу Іоф ешІэ. Ащ нэмыкІ гъэсэныгъэ тедзэхэр къызІэкІигъэхьагъэх: къокіыпіэ къашъохэр къешіых, орэд къеlо, махъэ, Іэбжъанэхэр егъэдахэх, декорацие зэфэшъхьафхэм афэкъулай. А сэнэхьатищыІэныгъэ щызэпичыгъ, ау бзылъфыгъэ ныбжьыкІэр ахэм къауфагъэп.

ТигущыІэгъу къызэхъум, шхужъ зэрытІыпІэхэм лажьэ яІэу къычІэкІыгь. Пшъэшъэжъыем зыкъыхъугъэ, ылъакъохэри зэфэмыдизхэу, лъэшэу хэлъэщыкІызэ кІощтыгъ. Ары пакІошъ, охътэ гъэнэфагъэ зытешІэкІэ къупшъхьэр такъоу фежьэ. Марие пстэумкІи операцие 13-м ехъумэ апхырыкІыгъ, джы ипсауныгъэ изытет рыразэу хегъэунэфыкІы.

— Щы*І*эныгъэм къыщыздэхъугъэ пстэури зишІуагъэр сифиюрэ гущы Іэр егъаш Іи тиунэ щызэхэтхыгъэп, къыщаюн фигъэмкІэ нэмыкІхэм агу къыо-



шІагь. Мачьэхэмэ — сычьагь, псынкі у макіохэмэ — адезгьэштагь. «Машэ ышІэшІущтэп, фэкъиныщт» aloy зэхэсхыгъэп, къыІуагъ Мария Селивановам.

Анахь къин зыщилъэгъугъэ зеІэтым, иуз нахь къыхэщы уахътэу ащ къыхигъэщырэр Іэтэхъо ныбжьым зынэсыр ары. Ащ дэжьым пшъэшъэ ныбжьыкІэхэм кІалэхэр къадэгущыІэхэу рагъажьэ. МэфэкІ Іофтхьабзэхэм къашъохэр ащызэхащэмэ, зитеплъэкІэ дахэхэр пчэгум нахь къырагъэблагъэх. Зыми ынаІэ къыптыримыдзэу ущысыныр ІэшІэхыгъэп.

Операцие пчъагъэу спэунагъу, анахьэу сянэу Наталья кіэкіыгьэхэм яльэуж кіодыгьэп, Мамоновар ары. «Сэкъат» зы- спкъышъолк і эльэшэу схагьэхьогьагь. Джы сызтетым фэдагьэп. Ащ къин сигъэлъэгъущтыгъ. тыгъэхэп. Сэщ фэдэ цІыфэу Силэгъу пшъашъэу сызхэтыгъэзипсауныгъэ амалхэр зэщыкъуа- хэм ныбджэгъу кlалэхэр яlэхэу, сэ зи къызэрэздэмыгущы Іэщтыгьоу зэхэпш Іэным нахь къин гьэр къысэхыльэк Іыщтыгь. Сихъужьырэп, ащ сэ зык и сыри- псауныгъэ епхыгъэу гущы ю дэй хьылІагьэп. ФэгьэкІотэни уна- къысаюу къыхэкІыгьэп, ау нэгьом къыщысфашІыгьэп, зэкІэми пльэгьуи къысахыщтыгьэп. Ся-

хэм къафэмыкlозэ къиныгъуабэ *сафэдэу ашlэрэр сянэ сигъэ- нэ сикъотэгъоу а къиныгъохэм* Илъэситly хъущт ащ зыщыlэр, сапхырищыгъ, — къыхигъэщыгъ Марие.

> ЛъэгэпІэ зэфэшъхьафхэм уанэсын плъэкІыщт, зэкІэри ежь цІыфым елъытыгь. Ау ежь цІыфхэри зэтефыжьыгьэх: зипсауныгъэ пытэхэр, сэкъатныгъэ зиІэхэр. Унасыпынчъэу, адрэхэм уафэмыдэу укъэхъугъэу плъытэу унэм узитІысхьэкІэ, щыІэныгъэм зи къыщыбдэхъущтэп.

Марие гурыт еджапІэм иклассибгъу ыуж Мыекъопэ кІэлэегъэджэ колледжым чІэхьагъ, льэшхэр тиеджапІэ къычІэкІынэужым апшъэрэ гъэсэныгъэ гъэх. Къыхэзгъэщымэ сшюигъу, Адыгэ къэралыгъо университетым щызэригьэгьотыгь. Ильэс 20 ыныбжьэу унагъо ихьагъ. Ишъхьэгъусэу Александррэ ежьыррэ зызэдэпсэухэрэр илъэс 13 хъугъэ, кlалэрэ пшъашъэрэ зэдапІу. Александр ишъхьэгъусэ зыушъхьакІун, ыгу хэкІын гущыІэхэр фигъазэхэу къыхэкІыгъэп. Александр дзэкъулыкъушІэу хэрэм ащыщэп, зэпымыоу исэ-Мыекъопэ бригадэм хэтэу хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операциер хъо, зэнэкъокъу зэфэшъхьафхэм къызежьэм ащ кІонэу хъугъэ. ахэлажьэ. Егъэджэн-піуныгъэм-

бэмышІэу Жуковым иорден къыфагъэшъошагъ.

– ІофшІэныр езгъэжьэн зэхъум къин сыхэтыгъ, — къеlуатэ **Марие.** — Зы бгъумкІэ апэрэ классым ихьащт кІэлэцІыкІухэр къэзыщэгъэ ны-тыхэр, адрэ бгъумк Іэ еджэныр езыгъэжьэщт къодыехэр щытыгъэх. Ахэм къякІущт шІыкІэхэр къызэрэхэсхыщтым сытещыныхьэщтыгь. Ау синасыпкІэ ІэпыІэгъу къысфэхъун, къыскъоуцон к Іэлэегъэджэ сипсауныгъэк Іэ щык Іагъэу си-Іэхэм ямыпльэу, еджапІэм ипащэу Быщтэкъо Зурет Нурбый ыпхъум цыхьэ къысфишІи, ІофышІэу сиштагь. Ар къызэрэсщыгугъыгъэр зэрэсфэлъэкІэу къэзгъэшъыпкъэжьыным илъэс зэкІэльыкІохэм сыпыльыгь.

КІэлэегъаджэр зы чІыпІэ исынэхьаткІэ ІэпэІэсэныгьэм хегьа-

кІэ шІыкІакІэхэр къегьотых, ежь ишІэныгъэхэмкІэ кІэлэегъэджэ ныбжьыкІэхэм адэгуащэ. Ащ ишыхьат 2016-рэ илъэсым республикэ зэнэкъокъоу «ЕджэпІакІэм — кІэлэегъэджакІэхэр» зыфиюорэм текноныгьэр къызэрэщыдихыгъэр, Урысые зэнэкъокъоу «Урысыем илъэсым икІэлэегъадж-2020» зыфиюрэм иедзыгьоу «Эссе анахь дэгьу» зыцІэмкІэ къызэрахэщыгьэр. Джащ фэдэу АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ методическэ Іофшіагъэхэмкіэ зэнэкъокъоу «Учусь учить» зыфию зэхищагьэм апэрэ шъуашэ зиІэ диплом къыщыфагъэшъошагъ. Урысые зэнэкъокъоу «Навигаторы детства 3.0» зыфиюрэми апэрэ шъуашэ зиІэ диплом къыщыдихыгъ. Ащ нэмыкІэу щытхъу ыкІи рэзэныгьэ тхылъхэу тигущыІэгъу иІэр макІэп. Мы зэпстэуми къаушыхьатырэр зипсауныгъэ амалхэр зэщыкъогъэ цІыфхэм ялъэкІ, акІуачІэ зэрэмымакІэр ары.

Сэкъатныгъэ зиІэхэм азыфагу мыгъэ щызэхащэгъэ республикэ зэнэкъокъум гъэсэныгъэм ыкІи шІэныгъэм алъэныкъокІэ илауреат хъугъэхэм Марие Селивановар ахэфагъ.

- Мария Владислав ыпхъур Іэпэ Іэсэныгъэ зи Іэ, сэнаущыгъэ зыхэль, шlур, дэхагьэр, фэбагьэр къезыхьакІырэ цІыфэу щыт. Ар зыдэщы Іэм чэфыгьор щы І. «Сэкъатныгъэ иІ» зыфаюрэ гущыюр мыщ епхьылІэн плъэкІыщтэп, сыд фэдэрэ лъэныкъок и пэрытныгъэр ыІыгъ, — хигъэунэфыкІыгъ Мыекъопэ гурыт еджапізу N 15-м ипащзу Быщтэкъо Зурет.

ЩыІэныгьэ гьогоу Тхьэм къырипэсыгъэм тигущыІэгъу рыраз, къиныгъоу апэ зыпхырык ыгъэхэм къызыфащагъэм джы кlyaчІэ къыреты. ТапэкІи гьэхъэгьэшіухэр ышіынхэм зэрэпыльыщтыр теубытагьэ хэльэу къыхигъэщыгъ.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.



(ИкІэух).

публикэ мылъкоу къатІупщырэми, мысатыу организациехэу социальнэ Іофтхьабзэхэр зезыхьэхэрэми грант ІэпыІэгьоу аратырэм ахэхъуагь.

«Зипсауныгьэ пыч фэхъугьэхэм япсэугъэпсыхьэгъэным пае федеральнэ, рес- к јэ нахьыш ју ш јыгъэным тына јэ тедгъэтыщт. Ахэм амалэу яІэр икъоу агъэфедэн альэкІынымкІэ къыттефэрэр зэкІэ афэтшІэн фае», — къыІуагъ КъумпІыл

2023-рэ илъэсымкІэ шІухьафтынхэр афэгъэшъошагъэмэ хъунэу нэбгырэ 30мэ ятхыльхэр къаlэкlагьэхьэгъагъэх. Ахэм ащыщэу нэбгыри 10-мэ текІоныгъэр къыдахыгъ.

Гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэ алъэныкъокІэ гъэхъагъэхэр зэрашІыгъэхэм фэшІ Мыекъопэ районым щыщхэу Анастасия Курковамрэ Мария Селивановамрэ шІухьафтынхэр афагьэшъошагьэх. Литературэмрэ искусствэмрэ алъэныкъокІэ текІоныгъэ къыдахыгъ Мыекъуапэ щыщ ЖакІэмыкъо Ислъам, Ирина Желябинам, Джэджэ районым щыщ Кира Кулигинам.

Техническэ, народнэ творчествэмкІэ Тэхъутэмыкъое районым щыщ Сергей Шперовыр атекІуагъ. Физическэ культурэмрэ спортымрэкІэ текІоныгъэ къыдахыгъ Адыгэкъалэ щыщ БжьэшІо Шыхьам, Хъунэго Санят, Мыекъуапэ дэс Юрий Курочкиным. Общественнэ

Іофшіэнымкіэ гъэхъагъэу ышіыгъэхэм афэшІ Красногвардейскэ районым щыщ Олег Кондратенкэм шІухьафтын фагъэшъошагъ.

АР-м и ЛІышъхьэ чемпионатэу «Абилимпикс» щатекІуагъэхэми, ахэр зыгъэсагъэхэми тынхэр аритыжьыгъэх. 2023-рэ илъэсымкІэ Адыгеим щыщ нэбгыритІум — Богдан Одинцовымрэ Александр Лашинымрэ тыжьын ыкІи джэрз медальхэр къахьыгъ. Ахэр зыгъэхьазырыгъэ экспертхэми АР-м и ЛІышъхьэ ирэзэныгъэ тхылъхэр аратыжьыгъэх. Ахэр дэеу зэхэзыхырэ, зылъэгъурэ кІэлэцІыкІухэм я Адыгэ республикэ еджэпІэ-интернат икІэлэегъаджэу Татьяна Величкорэ Мыекъопэ индустриальнэ техникумым икіэлэегъаджэу Ольга Цыганковамрэ ары.

АР-м и Ліышъхьэ ипресс-къулыкъу

### Тыгъэгъазэм и 3-р – АмышІэрэ ДзэкІолІым и Маф

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу льытэныгьэ зыфэтшІыхэрэр!

ТичІыпІэгъу лъапІэхэр!

АмышІэрэ ДзэкІолІым и Мафэ зэрэхэдгьэунэфыкІырэм къегьэльагьо Хэгьэ- тафэлэжьэныр, Урысыер джыри нахь зэтегьэпсыхьагьэ, нахь кІочІэшхо хъуным гум зышъхьамысыжьэу къулыкъу фэзыхьыгъэхэм, япшъэрылъ агъэцакlэзэ фэхыгьэхэу зыцІэ амыгьэунэфыгьэхэм тызэрафэразэмрэ ахэр зэрэтщымыгъупшэщтхэмрэ.

Мы мафэм тыгу къэтэгъэк ыжьых зи Хэгъэгу къэзыухъумэзэ фэхыгъэхэр, уфэтэ о! ахэм ялІыхъужъныгъэрэ япсэемыблэжьныгъэрэ тарэгушхо. Тихэгъэгу илъэкІрэ, лъэпкъыбэу ащ щыпсэухэрэм языкІыныгъэ ыкІуачІэрэ зынэсырэр зэрэдунаеу ахэм агурагъэlуагъ.

Тэ типшъэрылъ лъапІэр зыфэдэ къэмыхъугъэ блэнагъэу ахэм зэрахьагъэр зыщытымыгъэгъупшэныр, тызэрыс Хэгъэгушхом ифедэхэм тызышъхьамысыжьэу

пае тфэлъэкІыштыр зэкІэ тшІэныр ары.

ТичІыпІэгъу лъапІэхэр, псауныгъэ пытэ, щыІэкІэшІу шъуиІэнэу, Адыгеимрэ Урысыемрэ яфедэ зыхэль ублэп э пстэуми гьэхьагьэхэр ащышъушынхэу шь-

> Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу, Урысые политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ шъолъыр къутамэ и Секретарэу КЪУМПІЫЛ Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет - Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЭР

### ЯшІэжь агъэлъапІэ

Тикъэралыгъо ыкІи ащ игъунапкъэхэм ашІокІэу ащыкІогъэ зэо зэпэуцужьхэм ащыфэхыгьэ дзэкІолІхэм яшІэжь гьэльэпІэгьэным мы мафэр епхыгь. Сыд фэдэрэ льэхьани, джы хэушъхьафыкІыгьэ дзэ операциер зыщыкІорэми, мы мафэм имэхьанэ къеІыхырэп, нахь зыкъеІэты.

Тыгъэгъазэм и 3-р ошІэ-дэмышІэу къы-Москва пэмычыжьэу нэмыцыдзэхэр зыщызэхагъэтэкъуагъэхэр илъэс 25-рэ зэрэхъурэр зыщыхагъэунэфыкІыгъэм, патриотическэ Іофтхьэбээ зэфэшъхьафхэр амыгъэунэфыгъэ дзэкІолІым ихьэдэ сапэ Кремлым идэпкъ лъапсэ щагъэтІылъыжьыгъ. ЗиІахьыл гупсэ зыщыфэхыгъэр е зыщагьэтыльыгьэр зымышіэхэрэм шъхьащэ Республикэм щыіэр, Урысыем икъэралыгьо зыщафашІырэ чІыпІэу мы саугьэтыр хъугьэ. АмышІэрэ ДзэкІолІым и Мафэ Хэгьэгу зэошхом щыфэхыгьэхэм яшІэжь изакъоп агъэлъапІэрэр, нэмыкІ заохэм ыкІи объединениехэр. Муниципальнэ образовазэпэуцужьхэм ахэкІодагьэхэу зикъэбар амышІэхэрэри ары.

- ЗэлъашІэрэ урыс полководцэу Александр Суворовым «Аужырэ дзэк юлым

2014-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу ихьадэ амыгьэтІылъыжьэу, заор ухыгьэ тыгъэгъазэм и 3-р Амышlэрэ Дзэкlолlым хъущтэп» зэриlогъагъэм тырыгъуазэзэ и Мафэу Урысыем щыхагъэунэфыкІы. лъыхъон Іофтхьабзэхэр ретэгъэкІокІых, къыІуагъ лъыхъон-патриотическэ клухахыгьэп. Мы мафэм, 1966-рэ илъэсым, бэу «Шіэжь» зыфиюрэм ипащэу Владимир Сахно.

> ШІэжь мафэм къыдыхэлъытагъэу Адыгеим щызэхащэх. Ахэм якІэщакІох Урысые общественнэ движение «Народный фронтым» ишъолъыр отделениеу Адыгэ фондэу «Хэгъэгум иухъумакІохэр» зыфиюрэм ишъольыр къутамэ, гьэсэныгьэм иучреждениехэр, лъыхъон отрядхэр, дзэкІолІ ниехэм къызэраlуагъэмкlэ, «шlэжьым исыхьатхэу» зэо зэфэшъхьафхэм яветеранхэр, общественнэ организациехэм яліыкіохэр къызэрагьэблэгьагьэхэр тхьамафэм



къыкІоцІ еджапІэхэм ащыкІуагъэх. Ныбжыы- пшъэдэкІыжьэу яІэр нахь куоу зэхашІыкІэхэм яхэгьэгу шІу альэгьунымкІэ, якъэралыгьо рыгушхонхэмкІэ, Урысыем иблэкІыгьэ лъытэныгъэ фашіынымкіэ, дзэ ыкіи граждан

кІынымкІэ, ЛІыхъужъхэм яшІэжь къызэтегьэнэгъэнымкІэ мыщ фэдэ сыхьатхэм мэхьа-

## НыбжьыкІэхэр ащыухъумэгъэнхэ фае

АР-м инахыжъхэм я Совет зичэзыу зэхэсыгьо шэкlогъум и 30-м иІагъ.

Зыныбжь имыкъугъэхэм зэрахьэрэ бзэджэшІагьэхэр нахь макІэ шІыгьэнхэм, ахэр гьогу пхэндж техьанхэм лъапсэч фэхъурэм ыкІи хэушъхьафыкІыгъэ дзэ операциер зыщыкорэ лъэхъаным ащ епхыгъэ къэбар нэпцізу зекіохэрэм ныбжык Іэхэр ащыухъумэгъэнхэм ар афэгъэхьыгъагъ. Іофтхьабзэр зэрищагъ Советым итхьаматэу ГъукІэлІ Нурбый.

Зэхэсыгьом хэлэжьагьэх Урысыем ІофшІэнымкІэ и ЛІыхъужъэу, Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлъкъар, Къэрэщэе-Щэрджэс республикэхэм яльэпкь тхакоу МэщбэшІэ Исхьакъ, АР-м хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ

иминистрэу Олег Безсмельницыныр, амалхэр къызфагъэфедэхэзэ хэбзэльэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм укьоныгьэу зэрахьэрэр макІэп. Ресащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыря в публикэми мы лъэныкъомк в юфхэм хьафхэм ялІыкІохэр.

Іатэхъохэу бзэджэшІагъэ зезыхьэхэрэм аныбжь илъэс 11-м къыщежьэ хъугъэ ыкІи ащ иІофыгьо зэрэдэунаеу егьэгумэкІы. Мы ныбжь щынагьом къыщегьэжьагъэу уна!э нахь лъэшэу атетын фае.

— Зыныбжь имыкъугъэхэм зэрахьэрэ бзэджэшІагьэхэм япчъагьэ уигьэгумэкІынэу щыт, гъогу пхэндж техьэхэрэм аныбжь мэк Іэ дэд. Урысыем и Следственнэ комитет ипащэу Александр Бастрыкиным «Урысые гъэзетым» диш*l*ыгъэ зэдэгущы Іэгъум къызэрэщы Іорэмк Іэ, нэбгырэ 4700-мэ алъэныкъок і уголовнэ Іофхэр къызэІуахынхэ алъэкІыгъэп аныбжь зэримыкъугъэм къыхэк ык іэ. Аныбжь имыкъугъэми, уголовнэ пшъэдэк Іыжь зыфарагъэхьын фэе бзэджэшІагьэ зезыхьэгьэ нэбгырэ 10627-м алъэныкъок Іэ уголовнэ Іоф 8243-рэ къызэІуахыгъ. Нахьыбэр зыфэгъэхьыгъэр тыгъон ыкІи хъункІэн бзэджэшІагъэх. Джащ фэдэу къэбар-телекоммуникационнэ

зэпхыныгьэхэмкіэ ыкіи къэбар жъугьэм язытет Урысыем фэмыдэми, бзэджэшіаиамалхэмкlэ и Комитет итхьаматэу *гъэхэр щэхъух. Мыхэм япчъагъэ нахь* Шъхьэлэхъо Аскэр, къулыкъу зэфэшъ- мак ја ш јыгъэныр, ежь јатахъохэм альэныкъок Іэ зэрахьэрэ хэбзэукъоныгъэхэри Нахьыжъхэм я Совет итхьаматэ тэ, нахьыжъхэм, тинэплъэгъу идгъэкlы ипэублэ псальэ къызэрэщыхигьэщыгьэмкlэ, *хъущтэп. Мы уахътэм Іофыгъо шъхьаlэу* къэуцухэрэм ашыш Урысыем «имыныбджэгъу» хэгъэгухэм яхэушъхьафык Іыгъэ къулыкъухэм технологие зэфэшъхьафхэр къызфагъэфедэхэзэ террористическэ ыкІи экстремистскэ нэшанэ зиІэ зэхахьэхэр зэрэзэхащэхэрэр, къэбар нэпціхэр зэрагьэ Іухэрэр. Амал зэри Іэк Іэ тиныбжыыкІэхэр ахэм ащытыухъумэнхэ фае, хигъэунэфыкіыгъ Гъукіэлі Нурбый.

Зыныбжь имыкъугъэхэм яІофхэмкІэ е/умехнестемускуест дехестинатифя и/уи республикэм Комиссие щызэхэщагь. Ащ иІофшІэн ыкІи Іэтахъохам алъэныкъокІэ гумэкІыгъоу къэуцухэрэм язэшІохын Адыгеим и Ліышъхьэу Къумпіыл Мурат лъэшэу ынаІэ атырегъэты. Джащ фэд, хэбзэукъоныгъэхэм афэгъэзэгъэ къулыкъухэр ягъусэхэу гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ Министерствэм иІофышІэхэм Іэтахъохэу хабзэр зыукъохэрэм е бзэджашІэхэм ахэшагъэ хъухэрэм ІофшІэн гъэнэфагъэ адызэрахьэ, учетым

хэт кІэлэеджакІохэм алъэплъэх. Республикэм ипэшІорыгъэшъ учет зыныбжь имыкъугъэ нэбгыри 175-рэ, зипшъэрылъхэр икъоу зымыгъэцэкІэрэ ны-тыхэу 184-рэ

Нахьыжъхэм я Совет хэтхэм зэральытэрэмкіэ, зэкіэ къызщежьэрэр сабыир къызэрыхъухьэрэ унагъор ыкІи нэужым къэзыуцухьэрэ цІыфхэр, гъусэ зыфэхъухэрэр ары. ШыІэкІэ-псэукІэ тэрэзым кІэлэцІыкІухэр хэщэгьэнхэм, ащкІэ зигьо Іофыгьохэр ахэм афэгьэзэгьэ къулыкъухэм адызэшІуахынхэм мэхьанэ иІэу алъытагъ.

Министрэу Олег Безсмельницыныр Іофыгъоу къаІэтыгъэхэм алъэныкъокІэ Іофшіэнэу зэрахьэрэм къытегущыіэзэ, щысэ гъэнэфагьэхэр къыхьыгьэх. ТапэкІэ Адыгеим инахьыжъхэм я Советрэ министерствэмрэ язэдэлэжьэныгъэ зэрагъэпытэщтыр къыхигъэщыгъ.

Зэхэсыгъом къыщыгущы1агъэхэм зэрэхагъэунэфыкІыгъэмкІэ, ныбжьыкІэхэр шъон пытэхэм, наркотикхэм ащыухъумэгъэнхэмкІэ пстэуми яамал рахьылІэн, шіыкіэхэр къызэдыхахынхэ фае. Іэтахъохэм зэрахьэрэ бзэджэшІагьэхэм яІофыгьо къалэхэм ыкІи район къоджэ псэупІэхэм яцІыф зэхахьэхэм щахаплъэхэмэ ишІуагьэ къэкІощтэу къыхагьэщыгь.

Нахыжъхэм я Совет къыща Іэтыгъэ Іофыгьохэм атегьэпсыхьэгьэ унашьохэр аштагъэх. ТапэкІэ ахэм язэшІохын дэлэжьэщтых.

> НэкІубгьор зыгьэхьазырыгьэр ІЭШЪЫНЭ Сусан. Сурэтыр: ІЭШЪЫНЭ Аслъан.

# ЗэхъокІыныгъэу фэхъущтхэр

Гурыт еджапіэр къэзыухырэ кіэлэеджакіохэр зыкі къэралыгъо ушэтынхэм якіоліэнхэм ифитыныгъэ къязытырэ сочинениер тыгъэгъазэм и 6-м атхыщт.

АР-м икъэралыгъо аттестационнэ къулыкъу къызэрэщытаlуагъэмкlэ, нэбгырэ 1788-мэ еджапlэр къаухы, ахэм ащыщэу нэбгырэ 1775-мэ сочинение, 13-мэ изложение атхынэу щыт. Мы мафэм ар зыфэмытхыгъэ е ушъхьагъу гъэнэфагъэ иlэу емыкlолlэшъугъэхэр къэкlорэ илъэсым мэзаем и 7-м е мэлылъфэгъум и 10-м атхыжьын амал яlэщт.

2023 — 2024-рэ илъэс еджэгъум ушэтынхэр зэрэкlощтхэм зэхъокlыныгъэу къахэхьащтхэм ягугъу къэтшlын. «Урысые гъэзетым» къызэритырэмкlэ, УФ-м просвещениемкlэ и Министерствэрэ Рособрнадзорымрэ мыщ фэгъэхьыгъэу проектыр агъэхьазырыгъ, ащ джыри зэхъокlыныгъэхэр фэхъунхэ ылъэкlыщт.

Зэрагъэнафэрэмкіэ, гъэтхапэм и 22-м пэшіорыгъэшъ зыкі къэралыгъо ушэтынхэр аублэщтых. Еджапіэр къэзыухыхэрэм мы мафэм географиемкіэ ыкіи лите-



ратурэмкіэ заушэтын амал яіэщт. 2023 — 2024-рэ ильэс еджэгьум къыщегьэжьагьэу ащ ыпэрэ ильэсхэм еджапіэр къэзыухыгьэхэм пэшіорыгьэшьэу ушэтынхэр атыжьын амал яіэжьэп. Ар шэпхъакіэхэм ащыщ хъугьэ. Джы тыгьо шъхьаіэм иіэпэчіэгьэнэ мафэхэр ары ахэм зызаушэтын альэкіыщтыр.

Мы ильэс еджэгьум зэхьокіыныгьэу къыхэхьагьэхэм ащыщ хьисапымкіэ зызэраушэтыщт льэныкьор зэблахъужьын зэральэкіыщтыр, гущыіэм пае, базовэм ычіыпіэкіэ профильнэр къыхахыжьын амал яіэщт. Ушэтыныр рагьэжьэнкіэ тхьамэфитіу нахь макіэ къэнагьэ зыхъукіэ, зэхъокіыныгьэ зи фэпшіыжьын плъэкіыщтэп.

Зыкі къэралыгьо ушэтынхэм ащагьэфедэрэ программнэ обеспечениер зэкіэ шіэхэу Урысыем къыщыдагьэкіыщтых.

— Іофшіэнышхо ащ пыль, 2026-рэ ильэсым нэс тыухынэу тэгьэнафэ, ау 2024-рэ ильэсым шьольыр зэфэшьхьафхэм апэрэу урысые программнэ обеспечениер агьэфедэнэу щыт, — къыlуагь Рособрнадзорым ипащэ игуадзэу Игорь Круглинскэм.

2024-рэ илъэсым зыкІ къэралыгъо ушэтыным зэрэфэхьазырхэр мэзаем и 16-м, гъэтхапэм и 5-м, мэлылъфэгъум и 23-м ыкІи жъоныгъуакІэм и 15-м ауплъэкІун амал яІэщт. ПэшІорыгъэшъ ушэтынхэр ІэпэчІэгъэнэ мафэхэр хэтхэу мэлылъфэгъум и 22-м нэс, ушэтын шъхьаІэр жъоныгъуакІэм и 23-м къыщегъэжьагъэу бэдзэогъум и 1-м нэс кІощтых. Урысыбзэр ыкІи хьисапыр зымытышъугъэхэм Іоныгъом и 4-м къыщегъэжьагъэу и 23-м нэс атыжьын амал яІэщт.

## Зэрагъэш**Іэн** фаехэр

Предмет зэфэшъхьафхэмкlэ ушэтынхэм зафагъэхьазырынымкlэ анахь анаlэ зытырагъэтын фэе лъэныкъохэу Рособрнадзорым иэкспертхэм ыкlи материалхэр зэхэзыгъэуцохэрэм къа-loхэрэр «Урысые гъэзетым» итых.

ГущыІэм пае, географиер пштэмэ «определение азимута» ыкІи «построение профиля» зыфиІохэрэр



хахыжыштых. Упчlэхэм япчъагъэ нахь макlэ ашlыгъ, ыпэкlэ 31-рэ хъущтыгъэхэмэ, джы 29-рэ зэрэхъухэрэр, къыхэгъэщыгъэн фае сыхьат пчъагъэр нахь макlэ зэрамышlыгъэр.

Экспертхэм зэрагъэнафэрэмкіэ, шіокі имыізу терминологиер, географическэ объектхэр (псыхъохэм, хыхэм, къушъхьэхэм аціэхэр) кіэлэеджакіохэм ашіэнхэ фае. Джащ фэдэу анахьыбэ зыщыпсэухэрэ хэгъэгухэм, ахэм къащыдагъэкіырэ продукцием афэгъэхьыгъэ іофшіэнхэр хэтынхэ ылъэкіыщт. Цифрэхэр зэрамыгъашіэми хъущт, ахэр статистическэ таблицэм хэтхэу къатыщтых. Картэхэмкіэ іоф ашіэныр шіокі имыізу щыт.

Хьисапыр пштэмэ, базовэ лъэныкъом зи зэхъокlыныгъэ фэхъущтэп. Профильнэм векторхэм Іоф зэрадашІэрэр къэзыгъэлъэгъорэ зы ІофшІэн къыхэхъуагъ. Экспертхэм зэралъытэрэмкІэ, хьисапыр дэгъоу ныбжьыкІэхэм ашІэми, апшъэрэ еджапІэм чІэхьанхэмкІэ ямыщыкІэгъэщтмэ, профильнэ лъэныкъомкІэ заушэтымэ нахьышІу. Шъугу къэдгъэкІыжьын, зыкІ къэралыгъо ушэтыным изэфэхьысыжьхэр илъэсиплІым къыкІоцІ ныбжьыкІэхэм агъэфедэн алъэкІыщт.

## Республикэми зафегъэхьазыры

Къэютъэн фае, апэрэ илъэсхэм яльытыгъэмэ, кюлэеджакохэр нахь есагъэхэу ушэтынхэм къызэрякуалюхэрэр, гъэхъэгъэшухэр зышыхэрэр нахьыбэ зэрэхъурэр. Гъэрекю предмет зэфэшъхьафхэмкю нэбгырэ 12-мэ балли 100 къырахыгъ.

Къэралыгъо аттестационнэ къулыкъум къызэриlуагъэмкlэ, зэрэ Урысые фэдэу пэшlорыгъэшъ ушэтынхэр гъэтхапэм и 22-м Адыгеим щаублэщтых, географиемрэ литературэмрэ мы мафэм атыщт. Гъэтхапэм и 26-м урысыбзэр, и 29-м хьисапыр. Мэлылъфэгъум и 2-м биологиемкlэ, lэкlыб къэралыгъуабзэхэмкlэ (тхэн lофшlэныр), физикэмкlэ, и 5-м lэкlыб къэралыгъуабзэхэмкlэ (жэрыlокlэ), и 9-м информатикэмкlэ, обществознаниемкlэ ыкlи и 12-м тарихъымкlэ, химиемкlэ ныбжьыкlэхэм заушэтыщт.

Ушэтынхэм ятыгъо шъхьаlэ жъоныгъуакlэм и 23-м аублэщт. Географиемкlэ, литературэмкlэ, химиемкlэ заушэтыщт, и 28-м урысыбзэмкlэ, и 31-м лъэныкъуи-

К Іэлэеджак Іохэр мыщынэхэу ушэтынхэм къяк Іол Іэнхэм фэш І Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр ренэу афызэхащэх, пчъагьэрэ пэш Іорыгъэшъэу заушэты. 2024-рэ илъэсыр къызихьэк Іэ Іофтхьабзэхэм язэхэщэн ыуж ихьащтых, Урысые Іофтхьабзэу «Сдаем вместе» зыфи Іорэм хэлэжьэщтых.

тІумкІи хьисапыр атыщт. Мэкъуогъум и 4-м обществознаниер, и 7-м ыкІи и 8-м информатикэр, и 10-м тарихъыр, физикэр, и 13-м биологиер, ІэкІыб къэралыгъуабзэхэр (тхэн ІофшІэныр), и 17-м ыкІи и 18-м ІэкІыб къэралыгъуабзэхэр (жэрыІокІэ).

Мы илъэсым гурыт еджапіэр къэзыухырэ нэбгырэ 1788-мэ зыкі къэралыгъо ушэтынхэм анэмыкізу къычізкіыгъо къэралыгъо ушэтыныр зытыщтхэри ахэтых. Блэкіыгъэ илъэсхэм афэдэу аттестатыр къаратыжыным пае шіокі имыізу урысыбзэмрэ хьисапымрэ атын фае, шъхьадж зычізхьащтым елъытыгъэу предметхэр къыхехых. Шіокі зимыіз ушэтынхэр зыфэмытыгъэхэм Іоныгъом и 4-м урысыбзэр, и 9-м базовэ хьисапыр атыжьыщт. Ащ нэмыкізу Іоныгъом и 23-м базовэ хьисапымкіз ыкіи урысыбзэмкіз заушэтыжьын алъэкіыщт.

КІэлэеджакІохэр мыщынэхэу ушэтынхэм къякІоліэнхэм фэші Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр ренэу афызэ-

хащэх, пчъагъэрэ пэшІорыгъэшъэу заушэты. 2024-рэ илъэсыр къызихьэкІэ Іофтхьабзэхэм язэхэщэн ыуж ихьащтых, Урысые Іофтхьабзэу «Сдаем вместе» зыфиІорэм хэлэжьэщтых.

### Апшъэрэ еджапІэхэр

Физикэ-хьисап ыкlи химикэ-биологическэ гъэсэныгъэм хэхьоныгъэхэр егьэшlыгъэнхэм фэгъэхьыгъэу зэхэсыгьо Москва къэралыгьо университетым бэмышlэу зэрэщыlагъэр «Урысые гъэзетым» къыхиутыгъ.

Физикэмкіэ, химиемкіэ, биологиемкіэ ыкіи профильнэ хьисапымкіэ зызыушэтыхэрэм япчъагъэ илъэс къэс нахь макіэ зэрэхъурэр, гурыт баллэу къахьырэм зэрэхэкіырэр гумэкіыгъоу ащ къыщаіэтыгъэх.

Москва къэралыгъо университетым иректорэу Виктор Садовничэм зэрилъытэрэмкіэ, мы предметхэм язэгъэшіэн нахь мэхьанэ аратын, гурыт ыкіи апшъэрэ еджапіэхэм нахь игъэкіотыгъэу ащызэрагъэшіэн фае. Мы предметхэмкіэ атырэ зыкі къэралыгъо ушэтынхэм зэхъокіыныгъэхэр афэхъугъэх, джэуап тэрэзыр къызыщыхахыщтыгъэ іофшіэнхэр ахэтыжьхэп, джы анахьыбэмкіэ гурыт еджапіэр къэзыухыхэрэм задачэр къашіы ыкіи зэрашіыгъэр игъэкіотыгъэу къыраіотыкіы.

Физикэмкіэ зыкі къэралыгъо ушэтыныр пштэмэ, Іофшіэнхэр нахь макіэ зэрашіыгъэхэр, нахь къинхэр зэрэхагъэкіыгъэхэр къыіуагъ Московскэ физикэ-техническэ институтым иректорэу Дмитрий Ливановым.

Мы предметхэр языгъэхьыхэрэм апае Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр зэхащэн зэрэфаер зэхэсыгъом къыщаlуагъ ыкlи хьисапым изэгъэшlэнкlэ МГУ-м Урысые методическэ семинар щызэхащэнэу игъо алъэгъугъ.

— Семинарым изэхэщэн детэгъаштэ. Методическэ



семинархэр хьисап закъомк із зэхамыщэу, гуманитар шізныгъэхэми тына із атедгъэтын фае. Ахэр зэгъусэ-хэ зыхъук із, іофтхьабзэм нахь шіуагъэ къытыщт, — къыіуагъ просвещениемкіз министрэу Сергей Кравцовым.

Зэхэсыгьом къыща!этыгьэ Іофыгьохэм ащыщ апшъэрэ еджап!эхэм яшапхьэхэр зэхьок!ыгьэ зэрэхьущтхэр.

Шъхьадж сэнэхьатэу зэригъэгъотырэм елъытыгъэу лъэныкъо шъхьаlэхэр иlэнхэ зэрэфаер, гущыlэм пае, физикэмкlэ кlэлэегъэджэ сэнэхьат зэзыгъэгъотырэм физикэр, хьисапымкlэ кlэлэегъаджэхэм хьисапыр иlэн фаеу алъытагъ. Гурыт еджапlэр къэзыухырэм инженернэ сэнэхьатыр къыхихыгъэмэ, урысыбзэмкlэ ушэтыным зэфэхьысыжьэу фэхъугъэм нахь макlэу гъунэ лъафынэу къаlуагъ. Профильнэ инженернэ сэнэхьатхэр къыхэзыхыхэрэм информатикэмкlэ, физикэмкlэ ыкlи профильнэ хьисапымкlэ зыкl къэралыгъо ушэтынхэм язэфэхьысыжьхэр агъэфедэхэмэ нахь тэрэзэу зэралъытэрэр къыхагъэщыгъ.

Адыгэ къэралыгъо университетым «гъэсэныгъэ портфелыр» зэригъэкlэжыгъэр ыкlи 2024-рэ илъэсым приемнэ кампанием зэхъокlыныгъэхэр зэрэфэхъущтхэр къеты. Ахэм зэу ащыщ ныбжыкlэхэм ящэнэрэ ушэтынэу къыхахыщтыр зыфэдэщтым зэрэхагъэхъощтыр. Гущыlэм пае, юрист сэнэхьат зэзыгъэгъотыхэрэм обществознаниер ыкlи урысыбзэр шloкl имыlэу атын фае, ящэнэрэу къыхахын алъэкlыщт хьисапыр, инджылызыбзэр, информатикэр.

— Мы шыкіэм ишіуагьэ къэкіощт, апшъэрэ еджапіэм чіэхьанхэр нахь псынкіэ къафэхъущт. Гъэсэныгъэ программэхэм ащыщэу предметипшіым яз джы хэдэнхэ алъэкіыщт, — къыщаіуагь апшъэрэ еджапіэм.

Джырэ мафэхэм яхъулlэу хэгъэгу 42-мэ ыкlи шъолъыр 58-мэ къарыкlыгъэ студентхэр мы апшъэрэ еджапlэм щеджэх. Факультет 12 мэхъу ыкlи институти 2 хэт, ахэр научнэ-гъэсэныгъэ кластери 5-у зэпхыгъэх, джащ фэдэу гуманитар-техническэ колледжыр хэхьэ.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетми зэхъок\ыныгъэхэр фэхъущтых, ахэр нахь к\асэу къыхэтыутыщтых.

**б** Тыгъэгъазэм и 2, 2023-рэ илъэс «Адыгэмакъ»

# Унэ пшІыщтмэ

Ильэс къэс ащ шапхъэу пыльхэр нахь къызэрыкІо мэхъух, ащ фэшІ зыгъэфедэхэрэм япчъагъи хэхъо.

Унэе псэупІэ зышІымэ зышІоигъохэм ипотекэ агъэпсын алъэкІынэу илъэс заулэкІэ узэкІэІэбэжьмэ УФ-м и Правительствэ къышІыгъ, джы ар къэралыгъо ІэпыІэгъуми къыхиубытэ хъугъэ. Экспертхэм къызэраюрэмкіэ, ащ фэдэ чіыфэ пштэным пае фэгъэкІотэныгъэхэр къыздэлъытэгъэ программэм ыкІи банкэу ащ фэдэ чІыфэ къэзытырэ пэпчъ шапхъэу иІэм, къыдэлъытагъэм защыбгъэгъозэн фае.

Унэе псэупІэм пае ипотекэр илъэс 30-м тегощагъэу бгъэпсын плъэкІыщт. Унэр цІыфым ежь-ежьырэу ышІыми хъущт, подрядчикым ригьэшІыщтми, ар ежь къыгъотын фитэу программэм къыщыдэлъытагъ, банкым къыгъэлъэгьорэ псэолъэш хъызмэтшІапІэхэм къахихын амапи шыІ.

ПсэолъэшІыным пае ипотекэ зыгъэпсырэм телъхьэ фэхъун (поручитель) къыгъэлъэгъонэу банкхэм ащыщыбэм яшапхъэхэм ахэт. Сыда пІомэ ипотекэр зыштагъэм игъом къымытыжьышъумэ, ащ ычІыпІэкІэ ыштэнэу амыгъэкощырэ мылъку щыІэн фае.

ЧІыгоу унэр зытетыщтми шэпхъэ гъэнэфагъэхэр пылъых. ПсэупІэр хьазыр мэхъуфэкІэ ар банкым шэсэу ыІыгъыщт. ЕтІанэ, чІыфэр зыштэрэм е ащ ишъхьэгъусэ иунэе мылъкоу тхыгъэн фае, зыпари псэуалъэ тетынэу щытэп. Унэм ищыкІэгъэ инженер псэуалъэхэм яшІын пэрыохъу зыпари фэхъу хъущтэп. ЧІыгу зимыІэм ар къыщэфыным пае ищыкІэгъэщт ахъщэр чІыфэу банкым къыІихырэм хигъэхьан ылъэкІыщт.

Экспертхэм къызэраІорэмкІэ, чІыгу Іахьыр зыфытегъэпсыхьагъэр, унэ щыпшІынэу фитыныгъэ пылъмэ ыпэрапшІэу зыщыбгъэгъозэн фае. Хэтэ е чъыгхэтэ товариществэхэм ахэхьэрэ чІыгухэм ипотекэкІэ унэ ащыпшІын уфитэп.

Урысые Гупчэ Банкым ком-



мерческэ банкхэм чІыфэу атыхэрэм процентэу илъэсым атырагъэхъощт анахь макІэр къызе!этым, псэолъэш!ыным пае ипотекэр зыгъэпсыхэрэм япчъагъэ къыщыкІагъ. Илъэсым техъощт процентыр 16,5-м къыщежьэ зэрэхъугъэр ары ар къызхэкІыгъэр.

Арэу щытми, къэралыгъо ІэпыІэгъур бгъэфедэн плъэкІыщт. Ар къызыщыдэлъытэгъэ программи 5 непэ щыІ. Ахэм зэхъокІыныгъэу ипотекэм игъэпсын къыхалъхьагъэр унэм ишІын пае ахъщэу ар зыгъэпсыщтым ищыкІагьэм ипроцент 20-р ежь иунаеу къыгъэлъэгъон фаеу зэрэхъугъэр ары. НэмыкІ шапхъэу щы агъэхэр зытетым тетэу къэнэжьыгъэх.

ФэгъэкІотэныгъэхэр къызщыдэлъытэгъэ ипотекэу унакІэхэм апае къатырэм унэе псэупІэ зышІымэ зышІоигъохэри къыхеубытэх. Ау ар ущэІэфэ зэ нахьыбэ бгъэфедэн плъэкІыщтэп, ахъщэу къатырэми шэпхъэ гъэнэфагъэ иІ. ГущыІэм пае, Москва, Санкт-Петербург, Московскэ ыкІи Ленинградскэ хэкухэм ащыпсэухэрэм сомэ миллион 12, нэмык шъолъырхэм арысхэм сомэ миллиони 6 нахьыбэ къаратырэп. Ар унэу пшІыщтым фэмыхъущтмэ, щыкІэрэр о хэбгъэ-

Унагъоу сабыитІу е нахьыбэ зэрысхэм, 2018 — 2023-рэ илъэсхэм къызфэхъугъэхэм, сэкъатныгъэ зиІэ кІэлэцІыкІу зыпіухэрэм унэ ашіыным пае проценти 6 нахьыбэ темыгъэхъуагъэу ипотекэ агъэпсын алъэкІыщт. Ахэм ящыкІэгъэ ахъщэм ипроцент 20 ежьхэм яунаеу яІэн, подрядчик къырагъэблэгъэнышъ, унэр рагъэшІын фае.

«Къоджэ ипотекэм» фэгъэхьыгьэ къэралыгьо программэм процентэу пылъыр 3-м шюкырэп, Москва, Санкт-Петербург

къыхиубытэхэрэп. Ащ къызэрэдэщылъытагъэмкІэ, унэр унагъом ежь ыкІуачІэкІэ ышІын фит, подрядчик къыригъэблагъэми хъущт. ПсэолъэшІыныр илъэситІу нахыыбэрэ пымылъхэу аухын фае.

Ипотекэ ыгъэпсыным пае цІыфым тхыльэу ыгъэхьазырыщтхэр банк пэпчъ къегъэнафэ. Арэу щытми, ахэм шІокІ имыІэу ахэльын фаехэр марых:

- \* чІыгу Іахь зэрэуиІэр къэзыушыхьатырэ тхылъыр;
- \* ЕГРН-м къыхэтхыкІыгъэ тхылъыр;
- \* чІыгу Іахьым уасэу фашІыгъэр къэзыушыхьатырэр (ар пэшІорыгъэшъэу ябгъэшІын фае):
- \* подрядчикым зэзэгъыныгъэу дэпшІыгъэр;
  - \* архитектурнэ планыр;
- \* проектыр;
- \* унэу пшІыщтым иинэгъэщтыр ыкІи мылъкоу пэІухьащтыр зыщыгьэнэфэгьэхэ льэІу тхы-

Унэе псэупІэм ишІын пае ны мылъкур унагъом ыгъэфедэн ылъэкІынэу программэм къыщыдэлъытагъ. Ар ежь иІахьэу псэолъэшІыным хилъхьащтым (первоначальный взнос) пэ-Іуигъахьэми хъущт, ипотекэр ыпщыныжьынэу банкым фигъэ-

Сабыибэ зиІэ унагьохэм ны мылъкум нэмыкІэуи сомэ мин 450-рэ ипотекэр рипщынынэу къэралыгъом къареты.

Банкхэм процентхэр къэзыгъэмэкІэщт амалхэр къатых, ау экспертхэм къызэраІорэмкІэ, ахэм федэу ахэлъыр, яшІуагъэу къыокІыщтыр ор-орэу къэплъытэмэ нахьышіу. Гущыіэм пае, «процент ставкэр» къэпщэфын плъэкІыщт. Ахъщэ гъэнэфагъэ, гущыІэм пае, сомэ мин 300, банкым еотышъ, процент 0,5 - 1-кІэ ставкэр нахь макІэ къыпфашІы. Ау ар федэ хъущта, хьауми хьаулыещта, ыпэрапшІэу зэпэпщэчын фае.

ХЪУТ Нэфсэт.

# Адыгэ нысэщэ джэгу егъэхьазыры

АР-м и Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсым» республикэм щыпсэухэрэм апае ІофшІэгьакІэ егьэхьазыры.

зыфиІорэ хореографическэ спектаклыр тыгъэгъазэм и 5-м пчыхьэм сыхьатр 7-м АР-м и Къэралыгъо филармоние къыщигъэлъэгъощт.

Ащ игъэхьазырын хэлэжьагъэх тарихълэжьхэр, сурэтышІхэр, филологхэр, хореографхэр, мультипликаторхэр, музыкантхэр — пстэумкІи нэбгыри 100-м ехъу. Спектаклыр УФ-м культурэмкІэ и Министерствэ икъэралыгъо

«Адыгэ нысэщэ джэгу» тын къыдыхэлъытэгьэ ахъщэу лъэпкъ искусствэм ылъэныкъокІэ проектхэм ягьэцэкІэн тегъэпсыхьагъэмкІэ агъэуцу.

Урысыем щыпсэурэ лъэпкъ макІэхэм якультурнэ кІэн къызэтегъэнэгъэным проектыр фэлажьэ, лІзужыкІэхэр адыгэ хабзэм тетэу пІугъэнхэм, ятарихъ, ялъэпкъ, абзэ язэгъэшІэн иІофыгъохэр къызэлъеубытых. Лъэпкъ шэнхабзэхэм зягъэужьыжьыгъэным, піуныгъэ тэрэз кіэлэцыкіухэм ягъэгъотыгъэным фэлажьэ.

«Адыгэ нысэщэ джэгу» зыфијорэ хореографическэ спектаклым къэшъо шъуашэм илъэу адыгэ лъэпкъым икультурэ, ишэн-хабзэхэм нэІуасэ уафешІы. Непэрэ культурэм адыгэ нысэщэ джэгу хабзэхэр зэрэщызэрахьэхэрэр ащ къыщыгъэлъэгьогъэщт. Спектаклыр адыгабзэкІэ кІощт, урысыбзэкІэ зэдзэкІыгъэщт.

АНЦОКЪО Ирин.



### Творческэ зэІукІэгъу

# ЩысэкІэ щыІэныгъэм фапІух



«КІалэм ылъэгъурэр ищыс» aIo адыгэхэм. Ащ ельытыгьэу, пІуныгъэ-гъэсэныгъэ тэрэз ныбжыкІэхэм агьотынымкІэ, щы-Іэныгъэм чІыпІэ щыряІэ хъунымкІэ гъэсэпэ-ушъый шъабэм мэхьанэшхо и*I*.

Мы лъэныкъомкІэ лъэшэу зишІуагъэ къакІохэрэм ащыщых цІыф гъэшІэгъонхэр зыхагъэлэжьэрэ Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэу АР-м и Лъэпкъ тхылъеджапІэ щызэхащэхэрэр.

ШэкІогъум и 29-м «Пушкинскэ картэмкіэ» ащ творческэ зэіукіэгьоу щыкІуагъэм къырагъэблэгъагъ бзылъфыгъэ чъэпхъыгъэу, творчествэр зигунэсэу, мы уахътэм унагъом ыкІи творчествэм затезыгуащэу поселкэу Инэм щыпсэурэ Ахэджэго Маринэ. Бзылъфыгъэм усэным зыщеушэты, композиторхэм ясатырэ къыхэуцогъакІ у Жэнэл Светэрэ ежьыррэ зэдэлажьэх, ежь къызэриlуагъэмкlэ, орэдышъохэм гущыІэхэр къякІоу къафегьоты. БзыльфыгьитІум ятворчествэ агу рихьэу къа о АР-м ык и Пшызэ язаслуженнэ артисткэу Лъэцэр Риммэ, АР-м инароднэ артисткэу Кушъэкъо Симэ, адыгэ орэдыlоу, эстраднэ орэдымкlэ

льэпкъ студиеу «Къамылым» иартисткэу, Шъэумэн Хьазрэт ыкІи АР-м и ЛІышъхьэу КъумпІыл Мурат яшІухьафтынхэр къэзылэжьыгъэу ХьакІэцІыкІу Майе.

Маринэ усэнымкІэ нахь зызигьэзагъэр мы аужырэ илъэс зыщыплІыр ары, икІэлэгъу-ныбжьыкІэгъуми зыгорэхэр ытхыгьагьэх, ау нэмыкІ щыІэныгьэ лъэныкъуабэмкІэ зигъази, усэным кІэры-

Ахэджэго Маринэ теубытагъэ хэлъэу elo: «Сэ сфэмытхыни, сфэмыукІочІыни творчествэмкіэ щыіэп...» Ау джырэкіэ бзылъфыгъэм хэутыгъэ усэхэр, усэхэр дэтэу тхылъ къыдигъэкІыгъэп. Общественнэ щы ак Ізм ар чанэу хэлажьэ, АР-м культурэмкІэ и Министерствэ, общественнэ организациеу «Адыгэ Хасэм», Лъэпкъ тхылъеджапІэм ярэзэныгъэ тхылъхэмкІэ ыкІи 2020-рэ илъэсым тхылъым ишъолъыр фестивалэу зэхащэгъагъэм «Молодые лирики» зыфиlорэ лъэныкъомкІэ хагъэунэфыкІыгъ.

Жэнэ Къырымызэ ыцІэкІэ 2022-рэ илъэсым кІэлэцІыкІу произведениехэмкІэ зэхащэгьэ Дунэе зэнэкъокъум «Проза и поэзия» зыфиlорэ лъэныкъомкlэ хэлэжьагь, шІухьафтынитІу къыратыгь.

Бзылъфыгъэм итворчествэ анахьэу

зыщыплъэгъун плъэкІыщтыр интернет нэкІубгьохэр ары.

ЗэІукІэгъум хэлэжьагъэх Ахэджэго Маринэ и ахьылхэр, иунэкъощхэр, итворчествэ щыгъуазэхэ журналисткэу ТІэшъу Светланэ, шІэныгъэлэжьэу Агъыржьанэкъо Симхъан, музколледжым иотделение ипащэу Ацумыжъ Сарэ ыкІи ащ ригъаджэхэрэр.

Мыхэр Маринэ иусэхэу «Сихэку», «Была война», «Моя Адыгея» зыфиlохэрэм къяджагъэх, гущыІэ фабэхэр vcaкloм къыфаlуагъ, усэным зыщызыушэтырэ Марини ІурыІупчъэхэр къыІуагъэх ыкІи иусэхэм ащыщ къеджагъ.

Творческэ зэlукlэгъур зэрищагь ыкlи Маринэ иусэхэр ыгу зэрэрихьыхэрэр, ар гугъэпІэ инхэр къэзытырэ цІыф Іушэу зэрэщытыр кІигъэтхъыгъ тхылъеджапІэм иІофышІэу Кучмэз Аминэт.

Апэрэу мыщ фэдэ мэфэкІыр республикэ Лъэпкъ тхылъеджапІэм зыщыфызэхащэгъэ Ахэджэго Марини, къыфэкІуагъэхэми ягуапэ хъугъэ.

Адыгэ телевидением иІофышІэу Ахэджэго Рузанэ гущыІэр ыштагъ ыкІи яліакъо ціыф дэгъубэ — Ахэджэго Шэбанэ (музучилищым идиректорыгъ), зэлъашІэрэ апэрэ адыгэ режиссерэу

Ахэджэго Мэджыдэ, ащ ыпхъоу Ахэджэго Лие — къызэрэхэкІыгъэхэр, нэмыкІ гьэсэгьэ-еджэгьабэ зэряІэр кІигьэтхъыгь. Маринэ ахэм ялъэуж лъигъэкІуатэу, творчествэм зызэрэфигъэзагъэр ыкІи ар къызэрэдэхъущтыр къыlуагъ, фэгушIуагъ.

Ахэджэго Маринэ Нурбый ыпхъур къуаджэу Псэйтыку тыгъэгъазэм и 18-м 1979-рэ илъэсым къыщыхъугъ. 1996-рэ илъэсым Псэйтыку гурыт еджапІэр къыухи, Краснодар дэт институтым юрист сэнэхьатыр щызэригъэгъотыгъ. 2002-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу юристэу къалэу Краснодар Іоф щишІагъ.

2010 — 2013-рэ илъэсхэм кlэлэпloу ыкІи унэе кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэм ипащэ иІэпыІэгъоу щытыгъ. Джырэ уахътэм зыфэгъэзагъэр иунагъу ыкІи творчествэр

Зэіукіэгъур ціыф гъашіэ пэпчъ щыіэныгъэм щыщ зэрэхъурэр уанэlу къыкlигъэуцоу гъэпсыгъагъэ. ЦІыфыр къэзыІэтэу, зыгъэлъэшэу, цІэрыІо зышІырэр гуетыныгъэ инэу Іофым фыриІэр ары, «Гъогу маф!» фэтэІо.

> ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет. Сурэтхэр: Льэпкъ тхыльеджап Іэр.



## ЩэІагъэр, зэфэдэныгъэр

Джары «Бэщ фыжьым» и Дунэе мафэ мэхьэнэ шъхьаІэу иІэр, ар зэрыгъуазэрэр. 1987-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу мы мафэр Урысыем щыхагъэунэфыкІы.

Бэщ фыжьыр зымылъэгъухэрэм ятамыгъэ къодыеп, мыр яІэмэ-псым, анэхэм ачІыпІ. ЛъэсрыкІо гъогум е нэмыкІ лъэгапіэхэм бэщымкіэ затеохэкіэ, ащ пыІукІырэ макъэмкІэ къапыщылъыр зэрапэчыжьэр, зэлъэпэонхэ алъэкІыщт пкъыгъохэр къашІэх. Псауныгъэр къэукъызэритырэмкІэ, хьафизэ нэбгырэ миллион 39-рэ фэдиз ыкІи дэеу зылъэгъурэ миллион 246-рэ дунаим щэпсэу.

Илъэс къэс, хабзэ зэрэхъугъэу, чъэпыогъум и 15-м къыщегъэжьагъэу шэкІогъум и 15-м нэс зымылъэгъухэрэр зыхэлэжьэхэрэ Іофтхьабзэхэр рагъэхъумэгъэнымкІэ Дунэе организацием кІокІых. Ахэм япшъэрылъ шъхьаІэр дунэе

нэфым идэхагъэ зымылъэгъурэ хьафизэхэм яюфыгьохэм общественностым ына!э атырегъэдзэгъэныр ык!и ящык!эгъэ ІэпыІэгъур аригъэгъотыныр ары. Ащ къыпкъырыкІыхэзэ зэІукІэгъухэр, лекциехэр, семинархэр, творческэ фестивальхэр, спорт зэнэкъокъухэр зэхашэх. Ахэм яшІуагъэкІэ сэкъатныгъэ зиІэхэр щыІэныгъэм хагъэгъуазэх, ягушъхьэбаиныгъэ хагъахъо.

Мыекъуапэ ыкІи Адыгэкъалэ, Мыекъопэ, Кощхьэблэ, Тэхъутэмыкъое районхэм марафонхэр ашыкІуагъэх. Аш хэлэжьагъэх шъолъыр отделением иІофшІэн пэіуигъэхьащт шіушіэ Іэпыіэгъу къязытыгъэхэр. Организацием иобщественнэ щыІэныгъэ чанэу хэлажьэхэрэр ыкІи хьафизэхэм я Урысые обществэ иветеранхэр къыхэдгъэщынхэр атефэ. КІуачІэу, амалэу яІэмкІэ щыІэныгъэм зэрэхэтхэмк нэмык хэр шысэ афэхъух. МэфэкІ концертхэм творческэ куп зэфэшъхьафхэр хэлэжьагъэх.

Сэкъатныгъэ зиІэхэу зипсауныгъэ амалхэр зэщыкъуагъэхэм ыкІи Іофтхьа--ыская устепен мехомажения мехеед дехеіншу елынегед мехоіхышуш елыт хьафизэхэм я Урысые обществэ и Адыгэ шъолъыр отделение афегъазэх.



### Теннис цІыкІур

Нэбгыри 115-рэ ахэлэжьагт

Программэу «Урысыем инеущырэ маф» зыфиlорэм игъэцэкІэн къыдыхэлъытагъэу теннис ціыкіумкіэ зэнэкьокьуитІу Мыекьуапэ щырагъэк ок ыгъ.

Апэрэ мафэм зэхащэгъэ зэнэкъокъум илъэси 6 – 16 зыныбжьхэр хэлэжьагъэх. Адыгеим имызакъоу, Краснодар краим ичіыпіэ зэфэшъхьафхэм къарыкіыгъэ ліыкіохэм заушэтыгъ. Ахэр зэкІэмкІи нэбгыри 115-рэ хъущтыгъэх – кІэлэ 64-рэ ыкІи пшъэ-

Адыгеим итеннисистхэм медалищ къахьыгъ. Теуцожь районымкІэ къуаджэу Нэшъукъуае щыщ Чэтэо Альбинэ текІоныгъэр къыдихыгъ.



ФНТР

Кощхьэблэ районым ипсэупІэу Вольнэр къэзыгъэлъэгъогъэхэ Даниил Кузнецовымрэ Дмитрий Газарянрэ хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къафагъэшъошагъэх.

ЯтІонэрэ мафэм кІогьэ зэнэкъокъум республикэм испортсменхэр ары хэлэжьагъэхэр. Мыекъуапэрэ Теуцожь районымрэ ялІыкІохэр нахь къахэщыгъэх. Аныбжь елъытыгъэу ахэр гошыгъагъэх. Апэрэ купым хагьэунэфыкІырэ чІыпІищыр къыщыдахыгь спорт еджапІэу С.М. Джэнчатэм ыцІэ зыхьырэм илІыкІохэм. Тренерэу Р. Бзагом ыгъэсэрэ Артем Вариводиныр, Адам Матюшиныр ыкІи Бзаго Дамир анахь лъэшыгьэх. Теуцожь районым къикІыгъэхэ Чэтаохэу Альбинэрэ Аринэрэ ыкІи Блэгъожъ Динарэ апэрэ чІыпІищыр къахьыгъ. Ахэм ятренер Б.А КІыкІыр. Кощхьэблэ ыкІи Тэхъутэмыкьое районхэм яспортсменхэм текІоныгъэ зырыз яІ.

Апэрэ чІыпІитфыр къыдэзыхыгъэхэм шІухьафтынхэр афашІыгъэх, анахь дэгъухэм ащ игъусэу щытхъу тхылъхэр ыкІи медальхэр афагъэшъошагъэх

Гандбол

# Мыекъуапэ щешІэщт





Урысые зэнэкъокъум хэлэжьэрэ «АГУ-Адыиф-2-м» непэрэ неущрэ ешІэгьуитІу иІэщт. Мыекьуапэ къеблэгьагь Московскэ хэкум икомандэу «УОР-2 Звенигород» зыфиІорэр.

Зэнэкъокъум командэ 13 хэлажьэ, пшъашъэхэм аныбжь илъэс 21-м шІокІырэп. Джырэ уахътэм ехъулІэу тикомандэ зэlукlэгъу 16 иlагъ, ахэм ащыщэу 12-р шІуахьыгь. Тигандболисткэхэм мы ешІэгъуитІум текІоныгъэр къащыдахын фае нахь чыпіэ лъагэ уцунхэм фэші.

Командэхэр зыдэщыт чыпіэхэр ыкІи очко пчъагъзу рагъзкъугъэр:

- 1. «Звезда-УОР» 32. 2. «ЦСКА-2-МССУОР N 2» — 30.
- 3. «Динамо-Синара-2» 30. 4. «Росатов-Дон-3 УОР» — 24.
- 5. «Луч-2» 24.
- 6. «Лада-СШОР» 22.
- 7. «Кубань-2» 18.
- 8. «Ставрополье-СУОР» 10.
- 9. «СК КК-Черноморочка-2» - 8
- 10. «УОР N 2 Звенигород» 7.
- 11. «АГУ-Адыиф-2» 7.
- 12. «Астраханочка-СШОР» 5. 13. «СШОР N 5-Университет-2»

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

АР-м лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: 385000 къ. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

> Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм къаІихырэр А4-кІэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкІэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сагырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цІыкІунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ гхыгъэхэр редакцием зэкІегъэкІожьых.

E-mail: adygvoice@ mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: УФ-м хэутын ІофхэмкІэ

телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІоры-

шІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр AO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр,

268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4029 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 2034

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Гэр МэщлІэкъо С. А.

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр Тэу З. Дз.

зыхьырэ секретарыр

ПшъэдэкІыжь

ЖакІэмыкъо А. 3.